

**Suport pentru organizarea Săptămâna națională
de prevenire a intoxicațiilor acute
neprofesionale exogene de etiologie chimică
„Prevenirea intoxicațiilor chimice - o responsabilitate comună”**

1. Introducere.

Intoxicațiile acute neprofesionale exogene de etiologie chimică (IANEEC) reprezintă o problemă majoră de sănătate publică, atât la nivel național, cât și global, având un impact semnificativ asupra sănătății populației, în special a grupurilor vulnerabile, cum ar fi copiii și persoanele în vârstă. La copii acestea capătă o importanță deosebită datorită vulnerabilității și caracterului imprevizibil al manifestărilor clinice. Persoanele în vârstă prezintă o evoluție adesea mai severă decât la adulți tineri, din cauza particularităților fiziologice și patologice ale vârstei înaintate.

2. Grupuri de risc și factorii de vulnerabilitate.

Copii cu vârsta între 1 și 5 ani: Această categorie reprezintă cel mai mare grup de risc, datorită curiozității și explorării mediului înconjurător, precum și dezvoltării reflexelor motorii și senzoriale. Copiii sunt adesea expuși accidental la medicamente, substanțe chimice casnice sau produse toxice din mediul domestic. **Copii sub 1 an:** Principalele cauze de intoxicație sunt legate de administrarea incorectă a medicamentelor de către părinți sau îngrijitori, datorită dozelor greșite sau a combinării mai multor substanțe. **Copii 1-5 ani:** perioada unde reflexul este dezvoltat foarte bine, este prezent spiritul de explorator, curiozitate, uneori fiind prezenți și alți factori. **Adolescenți:** În această categorie, intoxicațiile suicidale sunt mai frecvente, în special la copii care trăiesc în familii incomplete sau care prezintă instabilitate neurovegetativă. Factorii psihologici și socio-economici, precum lipsa suportului familial și expunerea la stres, contribuie la creșterea riscului de intoxicații. În cazul persoanelor vârstnice, cauzele sunt similare cu cele întâlnite la copii – administrarea incorectă a medicamentelor, expunerea accidentală la substanțe chimice de uz casnic și, în unele situații, tentativele de suicid.

3. Substanțele implicate în intoxicațiile:

Medicamente: Constituie peste 40% din totalul cazurilor, incluzând analgezice, antibiotice, și alte medicamente eliberate fără prescripție. Acestea sunt frecvent implicate în intoxicații accidentale și pot avea consecințe severe dacă nu sunt administrate corespunzător.

Alcool: Chiar dacă frecvența intoxicațiilor cu alcool a scăzut, acesta rămâne o cauză majoră de intoxicație în rândul adolescenților.

Gaze toxice: Monoxidul de carbon reprezintă principalul gaz implicat în intoxicații severe, cu o rată crescută de mortalitate, în special în sezonul rece. Sursele frecvente includ sisteme de încălzire defectuoase, generatoare de energie utilizate în spații închise și incendii.

Substanțe chimice de uz casnic: Detergenți, dezinfectanți, solvenți și alte substanțe chimice frecvent cauzează intoxicații accidentale la copii.

Substanțe chimice lichide: Acizi, baze și solvenți reprezintă un risc în creștere și necesită educație privind manipularea și păstrarea sigură.

Pesticide: Folosite în gospodării și agricultură, pot fi cauze ale intoxicațiilor severe dacă nu sunt aplicate corect.

4. Date statistice la nivel mondial.

Conform Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), la nivel global sunt utilizate aproximativ 40.000 - 60.000 de substanțe chimice. Expunerea necorespunzătoare la aceste substanțe conduce anual la aproximativ 5-6 milioane de cazuri de intoxicații acute, dintre care circa 350.000 de decese sunt atribuite direct expunerilor toxice. OMS recomandă implementarea unor măsuri preventive, inclusiv educație publică, etichetare clară și controlul strict al substanțelor toxice, în special în condiții casnice și în rândul copiilor.

5. Situația în Republica Moldova (2024).

Total cazuri IAEEC: 1576, dintre care 18 decese.

Distribuția cazurilor pe substanțe:

- Medicamente: 653 cazuri (41,4%)
- Alcool: 244 cazuri (15,4%), 1 deced
- Gaze toxice (monoxid de carbon): 270 cazuri (17,1%), 11 decese
- Substanțe necunoscute: 253 cazuri, 2 decese
- Substanțe chimice lichide: 86 cazuri
- Pesticide: 65 cazuri, 2 decese

Comparativ cu anii anteriori, se observă o scădere generală a cazurilor (de la 1944 în 2023 la 1576 în 2024).

6. Distribuția pe vârstă și evoluția cazurilor.

Copii: 654 cazuri (2024), cu o creștere a deceselor de la 1 în 2023 la 4 în 2024.

- Adulți: 922 cazuri (2024), decese: 13, în scădere comparativ cu anii anteriori.
- Această distribuție evidențiază vulnerabilitatea copiilor sub 5 ani și necesitatea unor măsuri de protecție specifice.

7. Mod de apariție a intoxicațiilor:

- Accidental: 1023 cazuri (66%)
- Suicidal: 553 cazuri (34%), în creștere față de anii precedenți.

Principalele cauze includ manipularea necorespunzătoare a medicamentelor, substanțelor chimice necunoscute, pesticidelor și substanțelor lichide.

8. Concluzie.

Intoxicațiile acute exogene de etiologie chimică la copii rămân o problemă majoră de sănătate publică. Deși tendința generală a cazurilor este descendentă, persistă riscuri semnificative în rândul copiilor sub 5 ani și al adolescenților. Este esențială intensificarea educației, implementarea reglementărilor stricte

privind substanțele toxice și crearea unui mediu sigur la domiciliu și în comunitate pentru protejarea sănătății copiilor.

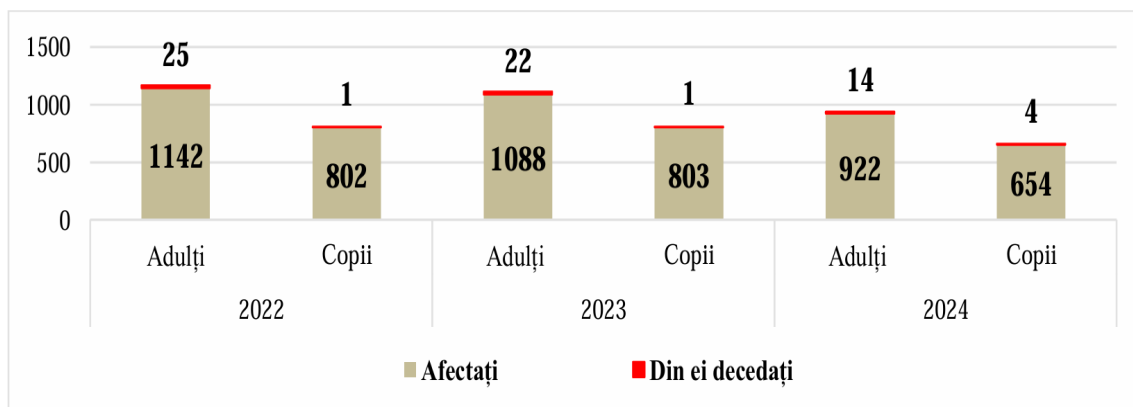

Figura 1.1. Repartiția intoxicațiilor acute neprofesionale de etiologie chimică în funcție de vârstă și statutul evolutiv al cazurilor, înregistrate în perioada 2022–2024 (cifre abs.)

Conform datelor evaluate privind cazurile IANEEC înregistrate în țară, în funcție de modul de apariție, accidentale și cu intenție suicidală, în anul 2024, au fost raportate 1023 de cazuri survenite în mod accidental și 553 afectați urmare tentativei de suicid. Comparativ cu cazurile înregistrate în perioada anilor 2022-2023, are lor o scădere a ratei cazurilor accidentale de la 67,3% la 66% și o creștere a proporției cazurilor suicidale (de la 32,7% la 34%), în special prin utilizarea incorectă a medicamentelor, substanțelor chimice de etiologie necunoscută, a pesticidelor și substanțelor chimice lichide. Cauzele posibile includ manipularea necorespunzătoare a substanțelor chimice, accesul facil la medicamente, lipsa suportului psihologic și factorii socio-economici pentru cazurile suicidale, ceea ce necesită intensificarea educației publice privind utilizarea sigură a substanțelor chimice.

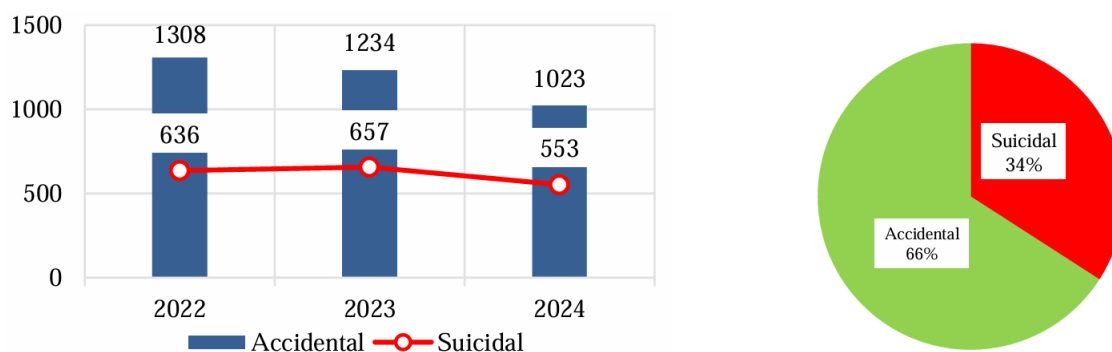

Figura 1.2. Structura intoxicațiilor acute neprofesionale de etiologie chimică în funcție de natura apariției (suicidală și accidentală), 2022–2024